

Konsekvenser af statsrevisorernes kritik vedr. Aarhus Letbane for styringsmodellen i Ring 3 Letbane-projektet

Thomas Jørgensen, kontorchef

Status for letbaneprojektet på Ring 3

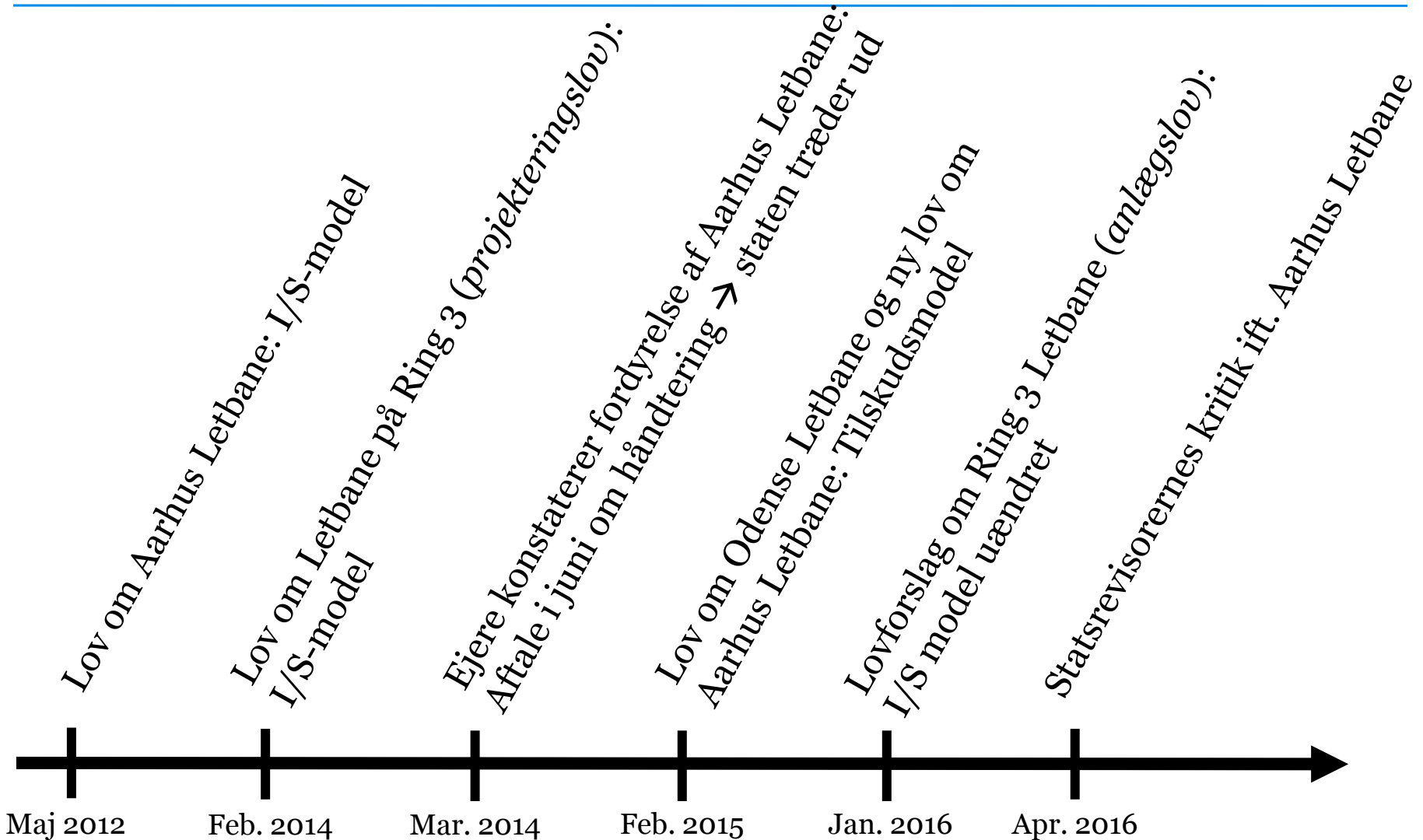

Marts 2013	Udredningsrapport - Anlægsøkonomi: 4.064 mia. kr. inkl. reserver* (2013-pl) - Samfundsøkonomi: Negativ (Nettonutidsværdi: -8 mia. kr.)
Juni 2013	Principaftale: Staten indgår i selskab og bidrager med 1,8 mia. kr. (40 %)
Februar 2014	Projekteringslov for Ring 3 letbanen: Organisering efter Aarhus-model
Juni 2014	Letbaneselskab stiftet (Ring 3 Letbane I/S)
Maj 2015	VVM-redegørelse, dispositionsforslag og konsolideret anlægsøkonomi
November 2015	Ekstern kvalitetssikring samt VVM-tillæg (linjeføring Lyngby og Ishøj)
Januar 2015	Fremsat lovforslag (Anlægslov)
Nu	Projektering og udbudsmateriale færdiggøres

* Basisoverslaget for letbanen er 3.418 mio. kr., tilkøb ikke indregnet. Der er hertil afsat i alt 646 mio. kr. i reserver (ca. 19%).

- Staten har afsat 30 % i reserve på sin andel (410 mio. kr.), jf. statslige budgetteringsprincipper
- Kommunerne og Region Hovedstaden har afsat 236 mio. kr. i reserver (ca. 11,5 %). Det er forudsat at kommunerne og regionens reserve bringes op til 15 % via en antaget 3 pct. besparelse (ca. 70 mio. kr.) som led i detaljeringen af projektet.

Tidslinje: Organisering af letbaneprojekter

- ”Statsrevisorerne finder det utilfredsstillende, at Transportministeriet har deltaget i anlægget af Aarhus Letbane uden at udvise den professionalisme og det aktive ejerskab, som man må forvente på baggrund af ministeriets erfaringer med anlægsprojekter og selskabsledelse.

[...]

Statsrevisorerne er bekendt med, at hverken kommune eller region er underlagt de statslige budgetterings- og styringsprincipper.

Statsrevisorerne finder dog, at der principielt ikke bør være forskel på den professionelle håndtering af større anlægsprojekter, uanset om de foregår i partnerskaber, statsligt, regionalt eller kommunalt regi, jf. erfaringerne med budgetoverskridelse i Eurovision Song Contest 2014.

Statsrevisorerne finder endvidere, at når større anlægsprojekter udføres i et samarbejde mellem stat, region og kommune, bør det ikke være det laveste niveau for budgettering og styring, der tages i anvendelse.”

I anlægsprojekter, hvor staten er medejer, skal Transport- og Bygningsministeriet uanset ejerandel:

- kunne håndhæve statslige interesser og sikre staten mod risici i konfliktsituationer, hvor der – som i Aarhus – er forskellige interesser blandt ejerne.

Herunder,

- sikre at statslige principper for styring og budgettering af anlægsprojekter følges.
- have tilstrækkelig kontrol med anlægsprojektets gennemførelse og økonomi.

Organisering og økonomi i letbaneprojekter

	Aarhus Letbane	Ring 3 Letbane	Aarhus Letbane (ny)	Odense Letbane	Statslige projekter
Ansvar for udarbejdelse af beslutningsgrundlag	Kommune	Selskab	Selskab (nyt)	Kommune	Staten
Sammensætning af bestyrelse (i parentes statens medlemmer)	5 (1)	7 (3)	7 (0)	5 (0)	Direkte ansvar over for minister
Hæfter staten for fordyrelser	Ja, forholdsmæssigt efter ejerandel	Ja, forholdsmæssigt efter ejerandel	Nej	Nej	Ja, fuldt
Klausul om statslig godkendelse af anlægskontrakter	Ja	Ja	Ja	Ja	-
Loft over forbrug inden godkendelse af kontrakt	Ja, forberedende arbejder aftales	Ja (475 mio. kr.)	-	Ja, forberedende arbejder aftales	-
Ny anlægsbudgettering	Nej	Delvist	Nej	Ja	Ja
Ekstern kvalitetssikring	Nej	Ja, men bestilt af selskabet	-	Ja, men bestilt af selskabet	Ja
Anlægssum (mia. kr.)	1,2 (2009-pl)	4,1 (2013-pl)	1,9 (2014-pl)	2,3 (2014-pl)	-
Statens andel (mia. kr.)	0,7	1,8	0,9	1,1	-
Heraf reserver (mia. kr.)	0,1	0,6	0,0	0,5	-
Statslig reserve (%)	Ca. 30 pct.	30 pct.	Ingen	30 pct.	30 pct.
Kommuners/regioners reserve (%)	Ingen	15 pct. (inkl. 3 pct.-besparelse)	Ingen	30 pct.	-

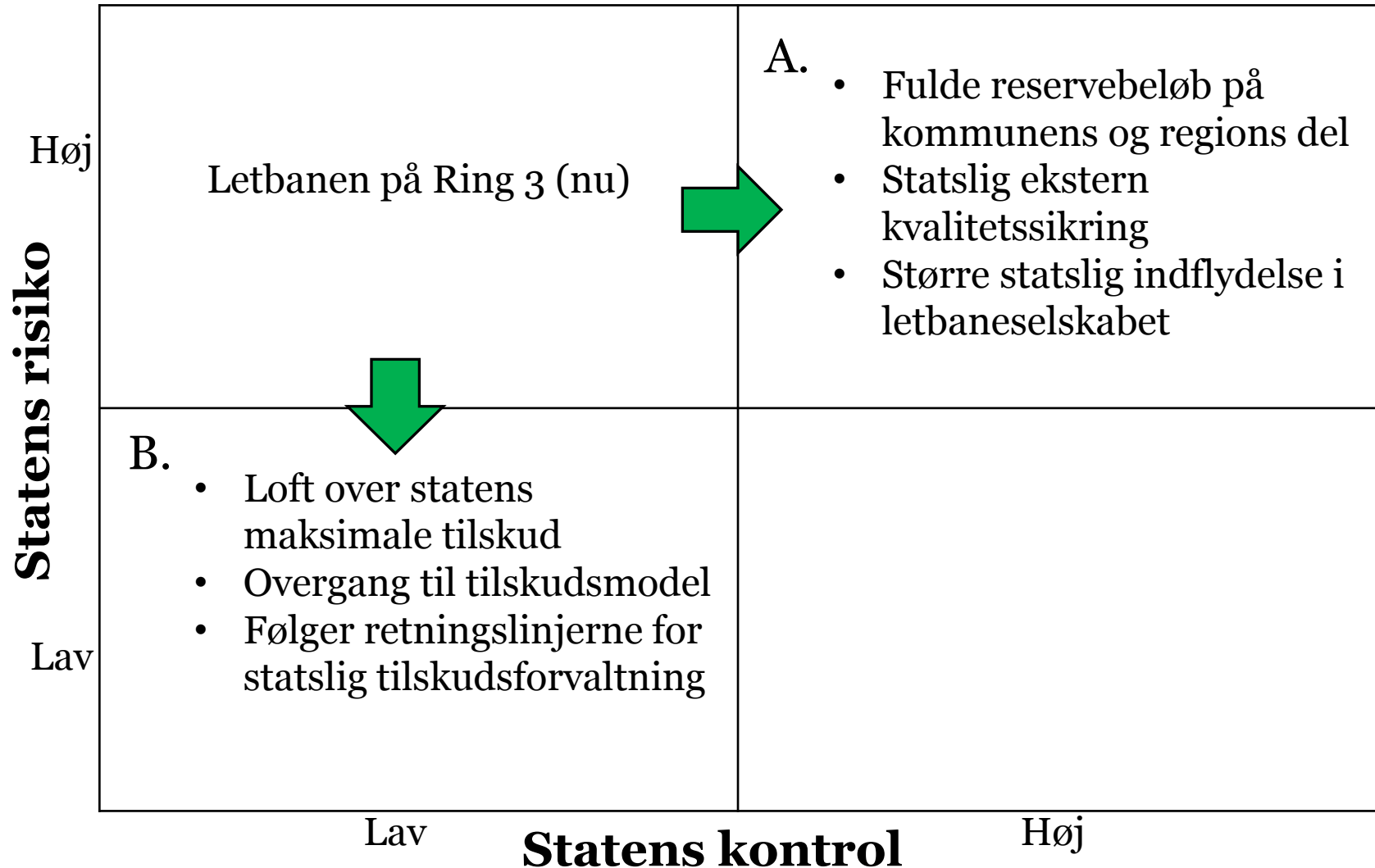
Risiko og statslig kontrol i store anlægsprojekter

Statens risiko	Høj	Aarhus Letbane (indtil 2015) Letbanen på Ring 3	Rent statslige anlægsprojekter i Vejdirektoratet og Banedanmark
	Lav	Statsligt tilskud til kommunale projekter Aarhus Letbane (i dag) Odense Letbane	
		Lav	Høj

Statens kontrol

To muligheder for at rette ind efter Statsrevisorernes kritik

Større statslig indflydelse i letbaneselskabet

- Staten skal have et flertal i bestyrelsen

Ekstern kvalitetssikring efter statslig praksis

- Den nuværende kvalitetssikring er bestilt af selskabet og er ikke i fuldt omfang stillet til rådighed for ejerne
- Den eksterne kvalitetssikring bør gennemføres uafhængigt af anlægsmyndigheden (jf. NAB)

Kommuner og regionen skal afsætte fulde reserver (30 pct.)

- Kommunerne og regionen har pt. afsat 15 pct. reserver, delvist finansieret af en antaget besparelse på 3 pct. (ca. 70 mio. kr.)
- Uden 3 pct.-besparelsen udgør de afsatte reserver fra kommuner og regionens side 11,5 pct.

- Statens bidrag konverteres til et maksimalt tilskudsbeløb inkl. 30 % reserver. Staten hæfter ikke længere for fordyrelser
- Kommunerne og regionen overtager ejerskabet af projektet og hæfter fuldt ud for økonomien
- Staten har ikke indflydelse på styringen af projektet, men fastholder nogle klausuler:
  - Staten godkender udbudsmateriale og kontraktindgåelse
  - Der fastholdes et forbrugsloft indtil udbudspriser foreligger
- Tilskud udbetales efter retningslinjerne for statslig tilskudsforvaltning ("*God tilskudsforvaltning i staten*")
- Transport- og Bygningsministeriet fører tilsyn med anvendelsen af statens tilskud